

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
02 EYLÜL 2024

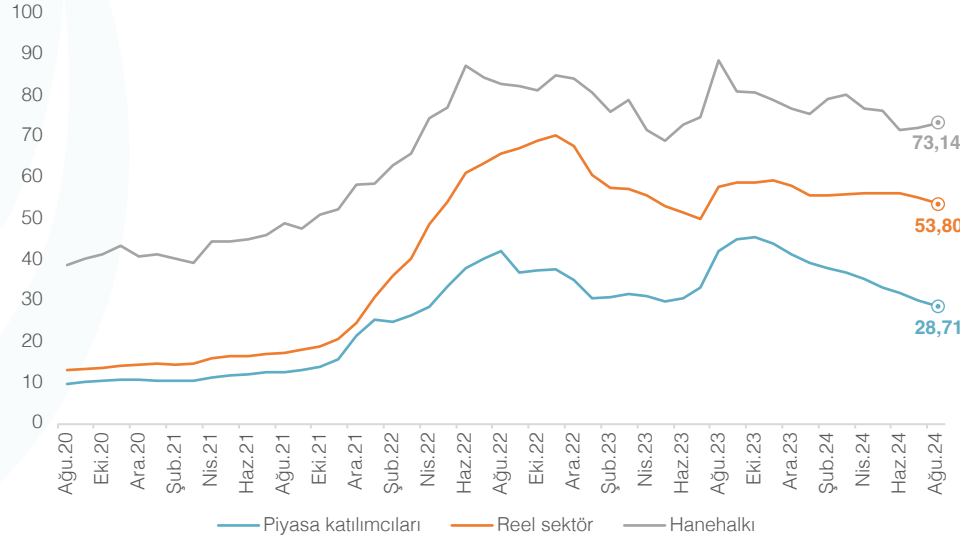
Ekonomide Son Gelişmeler

- 03** TCMB SEKTÖREL ENFLASYON BEKLENTİLERİ
- 04** GENÇLER İÇİN KÜRESEL İSTİHDAM TRENDLERİ
- 06** ÇİN VE İHRACAT KISITLAMALARI
- 07** KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 08** DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 10** EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ
- 11** REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 12** İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ
- 13** SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ

“Enflasyon Beklentilerinde Farklılaşma”

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın (TCMB) ağustos ayı sektörel enflasyon beklentileri anketine göre yıllık enflasyon beklentileri sektörler arasında farklılık gösteriyor. Buna göre 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentisi piyasa katılımcıları için bir önceki aya kıyasla 1,3 puan azalarak %28,7’ye, reel sektör için ise 1,2 puan düşerek %53,8’e geriledi. Hanehalkı enflasyon beklentisi ise bu iki sektörden ayrılarak bir önceki aya göre 1,1 puan artışla %73,1 seviyesine yükseldi.

12 Ay Sonrası Yıllık Enflasyon Beklentileri (%)

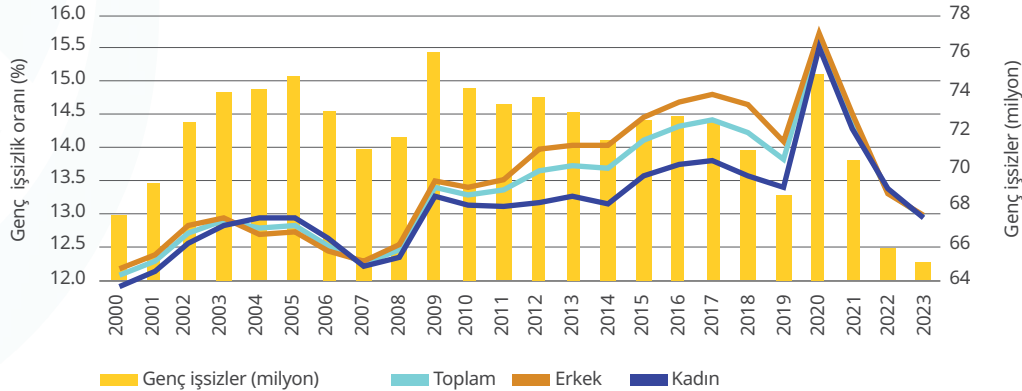
Kaynak: TCMB

“Küresel Genç İşsizlik Oranı Son 15 Yılın En Düşük Seviyesinde”

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) “Gençler İçin Küresel İstihdam Trendleri” raporuna göre 2023 yılında gençler arasındaki işsizlik son 15 yılın en düşük seviyesine indi. Küresel genç işsizlik oranı %13'e gerilerken bu durum pandemi sonrası ekonomik toparlanmanın genç iş gücüne olumlu yansıdığını gösteriyor.

Ancak rapor bulgularına göre bu toparlanma coğrafi bölgeler ve cinsiyetler arasında eşit bir şekilde dağılmıyor. Arap Devletleri, Doğu ve Güneydoğu Asya ile Pasifik'te genç işsizlik oranları 2023 yılında 2019'a kıyasla artış gösterdi. Bu bölgelerdeki ekonomik zorluklar ve pandemi sonrası toparlanma sürecindeki belirsizlikler, genç işsizliğinin yüksek seviyelerde kalmasına yol açtı. Pandemi öncesi dönemde küresel genç erkek işsizlik oranı, kadınlara göre ortalama 0,7 puan daha yüksekken kriz sırasında ve sonrasında bu fark kapandı. 2023 yılında genç kadınlar arasındaki işsizlik oranı %12,9 iken genç erkeklerde bu oran %13 oldu. Ancak toparlanma döneminde kadınlar arasındaki işsizlik oranındaki düşüş erkeklere kıyasla sınırlı kaldı.

2000-2023 Yılları Arasında Küresel Genç İşsizliği

Kaynak: ILO

“Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençlerin Sorunları”

Sonuçlara göre 2023 yılında gençlerin %20,4'ü ne eğitimde ne de istihdamda (NEET) yer aldı. Bu da milyonlarca genç potansiyelin kaybolduğunu gösteriyor. Gençlerin işgücü piyasasında karşılaştıkları zorluklar, küresel ölçekte giderek daha fazla dikkat çekiyor. Bulgulara göre Arap Devletleri ve Kuzey Afrika'da her üç gençten biri işsizken Sahra Altı Afrika'da gençlerin büyük çoğunluğu güvenceli işten yoksun. 2050 yılına kadar Afrika'da genç işgücü 76 milyon artacakken diğer bölgelerde genç işçi sayısında azalma bekleniyor. Gelişmekte olan ekonomilerde ise genç yetişkinlerin üçte ikisi, niteliklerine uygun işler bulmakta zorlanıyor.

Tüm bu sorunların yanı sıra dünya genelinde gençlerin büyük bir kısmında işlerini kaybetme korkusu ve giderek artan kaygı artışı gözlemleniyor. Bu bağlamda raporda gençlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu sağlamak için beş temel politika önerisi yerini aldı. Bu öneriler; iş yaratımını teşvik eden istihdam ve ekonomik politikalar, eğitim ve beceri gelişimini destekleyen programlar, dezavantajlı gençlere yönelik işgücü piyasası politikaları, girişimcilik ve kendi işini kurma destekleri ile genç işçilerin haklarını koruyan işgücü haklarından oluşuyor.

Gençlerin Karşılaştığı Küresel Zorluklar

İş eksikliği

Arap Devletleri ve Kuzey Afrika'da her **3 gençten 1'i işsiz**.

Nitelikli iş eksikliği

Sahra Altı Afrika'da her **4 gençten 3'ü** güvenceli işten yoksun.

Demografik baskılar

2050 yılına kadar Afrika'da genç işgücü **76 milyon** artacak, diğer tüm bölgelerde ise genç işçi sayısında azalma yaşanacak.

Eğitim uyumsuzluğu

Gelişmekte olan ekonomilerdeki genç yetişkin işçilerin **3'te 2'sinin nitelikleri** işlerine uygun değil.

Gençlerin kaygı düzeylerinde artış

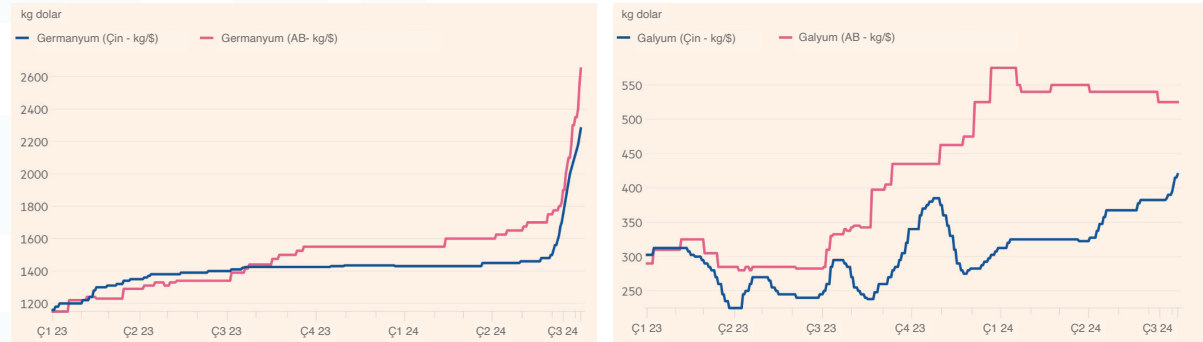
Her **3 gençten 2'si işini kaybetme** konusunda endişeli.

“Çin’in Yarı İletkenlerdeki İhracat Kısıtlamaları Fiyatları Artırıyor”

Financial Times'a göre Çin hükümetinin çip üretimindeki kritik yarı iletken malzemelere getirdiği ihracat kısıtlamaları, tedarik zincirlerinde olumsuz etkilere yol açıyor. Hükümetin ulusal güvenlik ve çıkarlarını koruma gerekçesiyle uyguladığı bu kısıtlamalar, özellikle askeri ve haberleşme ekipmanlarında kullanılan germanyum ve galyum gibi kritik maddelerin sevkiyatını sınırlandırmaya yönelik ilerliyor. Bu durum Avrupa’da ilgili minerallerin fiyatlarının geçen yıla kıyasla neredeyse iki katına çıkmasına neden oldu. Öte yandan galyum ve germanyum sevkiyatının onay gerektirmesi ve bu sürecin 30 ila 80 gün arasında sürmesi, belirsizliği artmasına neden olarak uzun vadeli tedarik sözleşmelerini uygulanamaz hale getiriyor.

Çin hükümeti galyum ve germanyum dışında zırh delici mühimmat, gece görüş gözlüğü ve hassas optiklerde kullanılan kritik bir mineral olan antimon üzerine de ihracat kısıtlamaları getirdi. Grafit ve nadir toprak çıkarma ve ayırmada kullanılan teknolojilerin ihracatına yönelik kontroller de uygulanmaya devam ediyor.

Germanyum ve Galyum Fiyatları

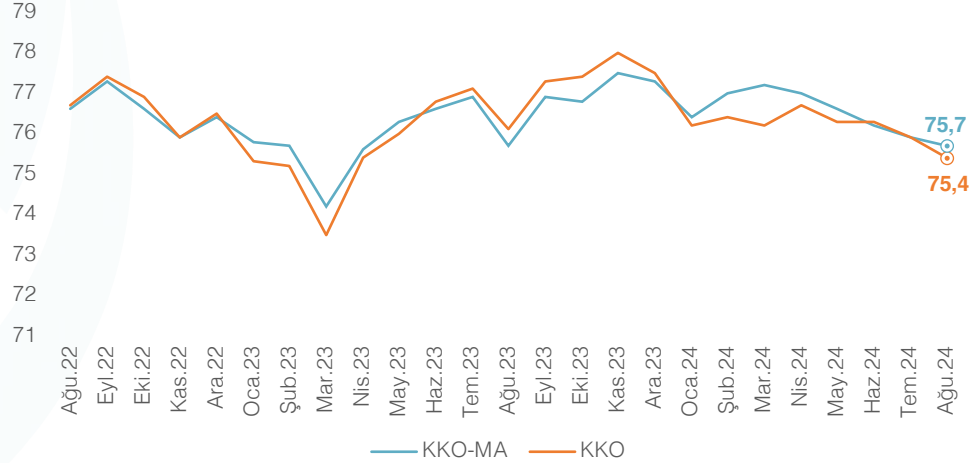
Kaynak: Financial Times

“Çin, dünyadaki galyum arzının yaklaşık %98’ini ve germanyum arzının %60’ını karşılamaktadır. Bu iki kritik mineral gelişmiş çipler, fiber optik kablolar, güneş panelleri ve askeri termal görüntüleme kameralarını üretiminde kritik öneme sahiptir.”

“Kapasite Kullanım Oranı Ağustos Ayında 0,2 Puan Azaldı”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA), ağustos ayında bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak 75,7 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,5 puan azalarak 75,4 seviyesine geriledi.

Kapasite Kullanım Oranı

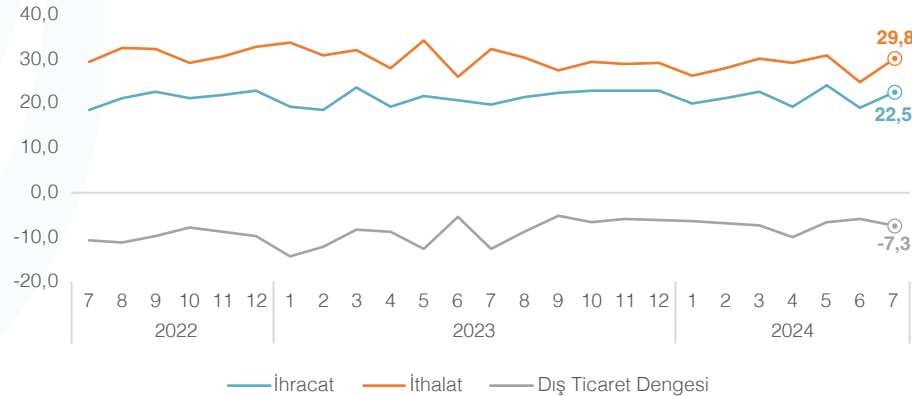
Kaynak: TCMB

“Temmuz Ayında İhracat %13,8 Arttı, İthalat %7,8 Azaldı”

Dış ticaret verilerine göre temmuz ayında ihracat, bir önceki yılın aynı ayına göre %13,8 artarak 22,5 milyar dolar; ithalat %7,8 azalarak 29,8 milyar dolar oldu. Ocak-Temmuz döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,1 artarak 148,7 milyar dolar; ithalat %8,3 azalarak 198,6 milyar dolar kaydetti.

Temmuz ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %41,8 azalarak 12,5 milyar dolardan 7,2 milyar dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2023 temmuz ayında %61,2 iken 2024 temmuz ayında %75,5'e yükseldi. Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı 2,9 milyar dolar olurken dış ticaret hacmi %3,1 azalarak 44,3 milyar dolara geriledi. Enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise temmuz ayında %87,3 seviyesinde gerçekleşti.

Dış Ticaret Haziran Ayı (Milyar \$)

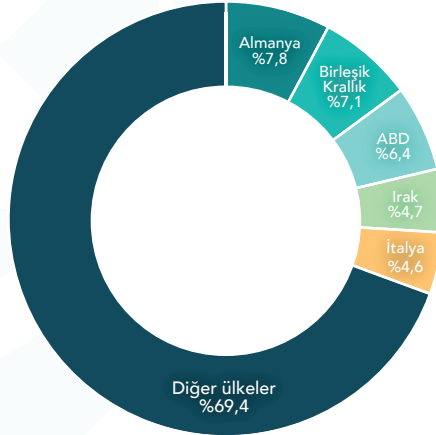
Kaynak: TÜİK

“Almanya İhracatta, Çin İthalatta İlk Sırada”

Temmuz ayında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke 1 milyar 752 milyon dolar ile Almanya oldu. Bu ülkeyi sırasıyla; 1 milyar 604 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 441 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 59 milyon dolar ile Irak, 1 milyar 29 milyon dolar ile İtalya takip etti. İthalatta ise ilk sırayı 4 milyar 155 milyon dolar ile Çin aldı. Bu ülkeyi sırasıyla; 3 milyar 773 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 2 milyar 535 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 407 milyon dolar ile İtalya, 1 milyar 400 milyon dolar ile ABD izledi.

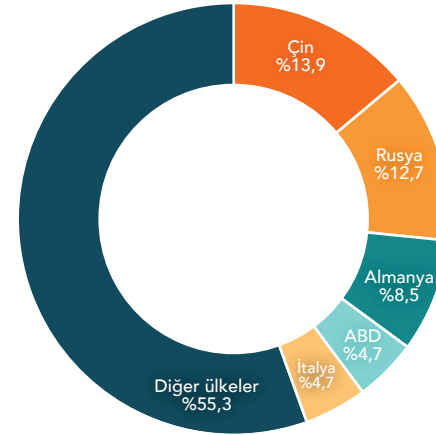
Ocak-Temmuz döneminde en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, Birleşik Krallık, ABD, Irak ve İtalya olurken en çok ithalat yapılan ülkeler ise Çin, Rusya, Almanya, ABD ve İtalya oldu. İlk beş ülkeye yapılan ihracat toplam ihracatın %30,6’sını; ithalat ise toplam ithalatın %44,5’ini oluşturdu.

Ülkelere Göre İhracat, Temmuz 2024

Kaynak: TÜİK

Ülkelere Göre İthalat, Temmuz 2024

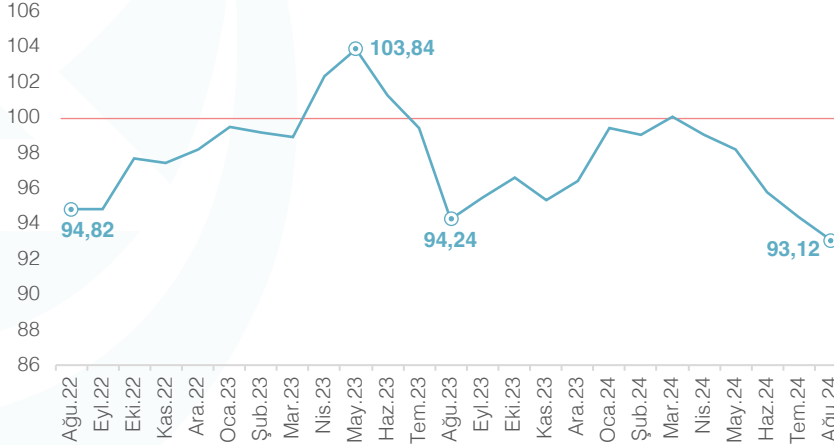

Kaynak: TÜİK

“Ağustos Ayında Ekonomik Güven Endeksi 93,1 Oldu”

Ekonomik güven endeksi ağustos ayında bir önceki aya göre %1,3 oranında azalarak 93,1 seviyesine ulaştı. Ekonomik güven endeksini oluşturan alt kalemler incelendiğinde bir önceki aya göre tüketici güven endeksinin %0,6, perakende ticaret sektörü güven endeksinin %0,8 ve inşaat sektörü güven endeksinin %1,1 oranında arttığı görüldü. Hizmet sektörü güven endeksi (-%2) ve reel kesim güven endeksi (-%0,7) de azalış kaydetti.

Ekonomik Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

“

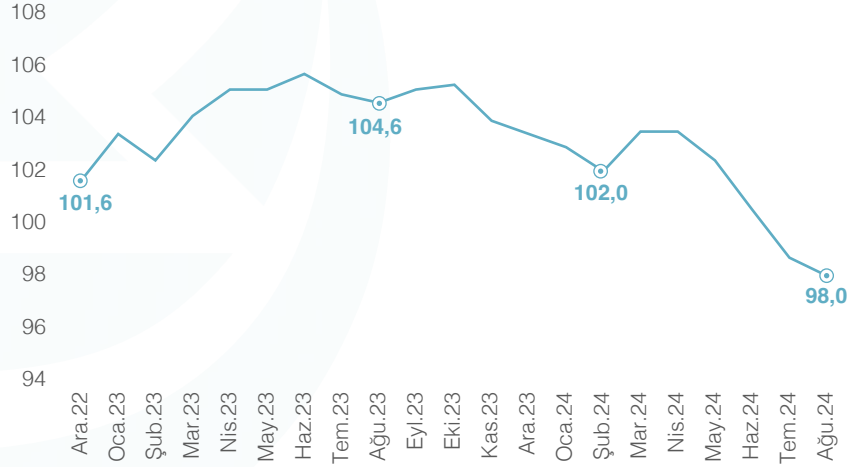
Ekonomik güven endeksi, tüketici ve üreticilerin genel ekonomik duruma ilişkin değerlendirmelerini, beklentilerini ve eğilimlerini özetleyen bir bileşik endekstir. Endeksin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği göstermektedir.

”

“Reel Kesim Güvenindeki Gerileme Devam Ediyor”

Mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA), bir önceki aya göre 0,7 puan azalarak 98 seviyesine düştü. Böylece endeks, Aralık 2022'den bu yana en düşük seviyeye gerilemiş oldu. Mevsimsellikten arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise bir önceki aya göre 1,8 puan azalarak 98,5 olarak kaydedildi.

Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA)

“

RKGE=100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcileri tarafından yapılan değerlendirmelere göre ekonomik faaliyetlere ilişkin istikrarlı görünüm.

RKGE>100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin arttığı (iyimser) görünüm.

RKGE<100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin azaldığı (kötümser) görünüm.

”

Kaynak: TCMB
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“Yıllık ÜFE Beklentisinde Hafif Düşüş”

Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde endeksi artış yönünde etkileyen bileşenlerin son üç aydaki toplam sipariş miktarı ve mevcut mamul mal stokuna ilişkin değerlendirmeler olduğu görülüyor. Gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı, mevcut toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki toplam istihdam, gelecek üç aydaki üretim hacmi, sabit sermaye yatırım harcaması ve genel gidişata ilişkin değerlendirmeler ise endeksi azalış yönünde etkiliyor.

Sonuçlara göre gelecek on iki aylık dönem sonunda yıllık ÜFE beklentisi, bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak yüzde 51,7 seviyesine geriledi. Ortalama birim maliyetlerde ise gelecek üç ayda artış bekleyenlerin lehine olan eğilim güçlenirken son üç ayda artış olduğunu bildirenlerin lehine olan eğilimin zayıfladığı görülüyor. Ayrıca, gelecek üç ayda satış fiyatlarının artacağına dair beklentiler de bir miktar zayıflama kaydediyor.

İktisadi Yayılım Anketi Sonuçlarına İlişkin Gelişmeler, Temmuz

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↓↑		↓↓
Toplam Sipariş Miktarı	↓↑	↓↓	↓↓
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↓↑	↓↓	↓↓
İhracat Sipariş Miktarı	↓↓	↓↓	↓↓
Toplam İstihdam			↓↓
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↓↓		↑↓
Satış Fiyatı			↓↓

“

İktisadi Yönelim Anketi ile üretim girdilerinin maliyetleri ve satış fiyatları hakkında imalat sanayinin beklenti ve gerçekleştirmelerini takip etmek mümkündür.

”

• **Kısa oklar** bir önceki aya göre (aylık) değişimleri, **uzun oklar** ise bir önceki yılın aynı ayına göre olan (yıllık) değişimleri göstermektedir.

• Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde **lacivert oklar** artışı, **kırmızı oklar** ise azalışı göstermektedir.

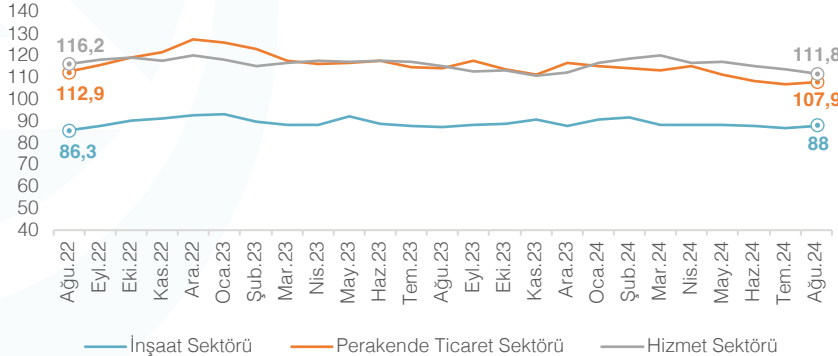
“Perakende Ticaret ve İnşaatla Artış, Hizmette Azalış”

Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksi, ağustos ayında bir önceki aya göre inşaat sektöründe %1,1 ve perakende ticaret sektöründe %0,8 artarken hizmet sektöründe %2 oranında azaldı.

Endeksin alt kırılımlarına bakıldığında hizmet sektöründe geçtiğimiz ay artış kaydeden gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi, ağustos ayında %2,4 oranında düşüş kaydetti. Bununla birlikte, son 3 aylık dönemde iş durumu %1,5 ve son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep ise %2 oranında azaldı.

İlgili ayda diğer endeksler içerisinde pozitif ayrıışan sektörlerden biri olan perakende ticaret sektöründe, gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi %4 oranında arttı. Öte yandan, son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar %0,9, mevcut mal stok seviyesi ise %1,3 oranlarında azaldı. Bir diğer artış kaydeden sektör olan inşaatla ise gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisinde %1, alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyinde ise %1,2 oranında artış görüldü.

Sektörel Güven Endeksleri

“Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.”

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr